

Tegen Dominicus Diodati trad in Italië als bestrijder op de uitnemende kenner van Hebreeuwsche oudheden Bernardo de Rossi, de vermaarde verzamelaar en doorvorschcr van Hebreeuwsche handschriften, — hij had in zijne eigene bibliotheek inzonderheid 1377 Hebreeuwsche handschriften. ¹⁾ In Duitschland drukte H. F. Pfannkuche ²⁾ zijne voetstappen. In navolging hoofdzakelijk van Eichhorn, Herder, Bolten ging deze geleerde in zijne verhandeling uit van de stelling, dat aan de drie eerste evangeliën een oorspronkelijk evangelie ten grondslag gelegen heeft, geschreven in de Palestijnsch-Arameesche landstaal, en dat ook ons Grieksch evangelie van Johannes geenszins origineel, maar de vertaling van een opstel is, dat eveneens in de Palestijnsche landstaal was vervaardigd, om voorts met scherpe wapenen Diodati te bestrijden. Pfannkuche keurt den naam „Syrochaldeeuwsch“ voor de taal van Palestina ten tijde des Heeren af, dien ook B de Rossi gebruikt had en later Gesenius ³⁾ zocht te handhaven; hij wil ze liever „Palestijnsch-Arameesch“ of „Palestijnsch-Syrisch“ noemen, terwijl hij Arameesch en Syrisch identisch rekent. ⁴⁾

Het was aan H. E. G. Paulus, den bekenden rationalist *κατ' ἐξοχήν*, toen hoogleeraar te Jena, voorbehouden in dezen belangrijken strijd, aan welken later nog de vermaarde Oriëntalist Silvestre de Sacy ⁵⁾ deel nam, een compromis aan te bieden in twee dissertaties: *Verosimilia de Judaeis Palaestinensibus*, Jesu

¹⁾ Drie dissertaties Della lingua propria di Cristo e degli Ebrei nazionali della Palestina da' tempi de' Maccabei in disamina del sentimento di un recente Scrittore Italiano. Parma 1772.

²⁾ Über die palästinische Landessprache in dem Zeitalter Christi und der Apostel, ein Versuch, zum Theil nach de Rossi entworfen. In: Eichhorn's Allgemeine Bibliothek der biblischen Litteratur. Des achten Bandes drittes Stück. Leipzig 1798. Ook in het Engelsch overgebracht door John Brown, D. D., in Clark's Biblical Cabinet 1832, vol. 2.

³⁾ Gesenius b.v. op de reeds aangehaalde plaats: Ersch und Gruber, Encyclopaedie s. v. Chaldaeische Sprache.

⁴⁾ T. a. p. pag. 469 Cfr. p. 381.

⁵⁾ Magazin encyclopédique par Millin (Litterature orientale), Paris, Janvier 1805.